

Sygn. akt VII U 1606/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk

Protokolant: Małgorzata Nakielska

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy P. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rentę socjalną

na skutek odwołania P. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 19 września 2016 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje P. B. (1) prawo do renty socjalnej od dnia 1 września 2016 r. na stałe.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., decyzją z dnia 19 września 2016 r., znak: (...) odmówił P. B. (1) prawa do renty socjalnej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do świadczenia, gdyż nie spełnia on warunków określonych w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, wobec uznania przez Komisję Lekarską orzeczeniem z dnia 9 września 2016 r., że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy (decyzja organu rentowego z dnia 19 września 2016 r., k.33 a.r.).

Dnia 6 października 2016r. P. B. (1) złożył za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odwołanie, w którym wskazał, że Komisja Lekarska wydała orzeczenie o braku niezdolności do pracy w oparciu badanie stanu zdrowia fizycznego, z pominięciem stanu zdrowia psychicznego. W ocenie odwołującego stan zdrowia psychicznego przesądza o niezdolności do pracy (odwołanie z dnia 6 października 2016 r., k.2 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 25 października 2016 r. wniósł o odrzucenie odwołania na podstawie art. 477¹⁰ § 1 k.p.c., ewentualnie o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że odwołujący nie oznaczył w sposób prawidłowy zaskarżonej decyzji, a także nie przytoczył zarzutów jej stawianych, a nadto nie złożył wniosku procesowego. Organ rentowy zaznaczył, że z treści

odwołania wynika, że odwołujący podważa zasadność badania przeprowadzonego w dniu 9 września 2016 r. przez Komisję Lekarską ZUS. Wobec tego w ocenie organu rentowego zasadny jest wniosek o odrzucenie odwołania. Organ rentowy wskazał, że z ostrożności procesowej wnosi o oddalenie odwołania, bowiem nie wnosi ono do sprawy nowych okoliczności dotyczących stanu zdrowia odwołującego (odpowiedź na odwołanie z dnia 25 października 2016 r., k.3-4 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący P. B. (1), ur. (...), ukończył Gimnazjum w Zespole Szkół (...) w M. (świadectwo ukończenia gimnazjum, k.21-22 a.r.).

Powiatowa Komisja Lekarska w L. orzeczeniem z dnia 25 kwietnia 2014 r. uznała go za trwale i całkowicie niezdolnego do czynnej służby wojskowej w czasie pokoju oraz w razie mobilizacji i wojny, z uwagi na upośledzenie umysłowe (orzeczenie o zdolności do czynnej służby wojskowej, k.10 dokumentacja medyczna).

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w L. postanowił zaliczyć P. B. (1) do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Jednocześnie wskazano, że orzeczenie wydaje się do 31 sierpnia 2021 r. Ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od dnia 5 marca 2011 r., a niepełnosprawność istnieje od urodzenia. W orzeczeniu wskazano, że P. B. (1) z jest niezdolny do zatrudnienia (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 31 sierpnia 2016 r., k.17 a.s.).

W dniu 22 lipca 2013 r. odwołujący złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o rentę socjalną (wniosek o rentę socjalną z dnia 22 lipca 2013 r., k.1-4 a.r.).

Po przeprowadzeniu bezpośredniego badania i dokonaniu analizy przedstawionej dokumentacji medycznej, w tym: dokumentacji z przebiegu leczenia do 2013 r., jak i zaświadczeń o stanie zdrowia wystawionych przez lekarzy leczących w dniu 17 lipca 2013 r. oraz opinię konsultanta ZUS z dnia 20 sierpnia 2013 r. Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 26 sierpnia 2013 r. ustalił, że P. B. (1) jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia 31 sierpnia 2016 r. Wskazał, że całkowita niezdolność do pracy pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 26 sierpnia 2013 r., k. 7-8 a.r.).

W oparciu o powyższe orzeczenie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 13 września 2013 r., znak: (...), przyznał P. B. (1) rentę socjalną od dnia 22 lipca 2013 r. do dnia 31 sierpnia 2016 r. (decyzja ZUS z dnia 13 września 2013 r., k. 11-13 a.r.).

W dniu 18 lipca 2016 r. odwołujący złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty socjalnej, załączając do niego świadectwo ukończenia gimnazjum w dniu 27 czerwca 2014 r. (wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z załącznikiem, k.19-22 a.r.).

Złożenie wniosku zainicjowało postępowanie administracyjne przed ZUS. W toku postępowania wyjaśniającego, odwołujący został skierowany na badanie lekarskie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który orzeczeniem wydanym w dniu 17 sierpnia 2016 r. uznał odwołującego za trwale, całkowicie niezdolnego do pracy, w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 17 sierpnia 2016 r., k.23-24 a.r.).

Z uwagi na zarzut wadliwości orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 17 sierpnia 2016 r. sprawa została skierowana do rozpatrzenia przez Komisję Lekarską ZUS (k.26-27 a.r.).

Po przeprowadzeniu bezpośredniego badania i dokonaniu analizy przedstawionej dokumentacji medycznej orzekła, że aktualne zaawansowanie schorzeń odwołującego narusza sprawność organizmu, ale nie powoduje całkowitej niezdolności do pracy (orzeczenie Komisji Lekarskiej z dnia 9 września 2016 r., k.31-32 a.r.).

W oparciu o orzeczenie Komisji Lekarskiej Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 19 września 2016 r., znak: (...) odmówił P. B. (1) prawa do renty socjalnej (decyzja organu rentowego z dnia 19 września 2016 r., k.33 a.r.).

P. B. (1) wniósł za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odwołanie, inicjując tym samym niniejsze postępowanie sądowe (odwołanie z dnia 6 października 2016 r., k.2 a.s.).

W toku postępowania Sąd zobowiązał odwołującego do wskazania, czy zaskarża decyzję ZUS z dnia 19 września 2016r., znak: (...), czy orzeczenie Komisji Lekarskiej z dnia 9 września 2016 r. (zarządzenie z dnia 27 października 2016 r., k.7 a.s.).

W wykonaniu zobowiązania Sądu w piśmie procesowym z dnia 2 stycznia 2017 r., odwołujący wskazał, że zaskarża decyzję ZUS z dnia 19 września 2016 r., znak: (...) i wnosi o jej zmianę lub uchylenie w całości lub w części (pismo procesowe odwołującego z dnia 2 stycznia 2017 r., 16 a.s.).

Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2017 r. Sąd dopuścił dowód z dopuścić dowód z opinii biegłych sądowych specjalistów: psychologa i psychiatry, celem ustalenia czy odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy zarobkowej oraz czy jest to niezdolność trwała czy okresowa, a jeżeli okresowa to, na jaki okres oraz czy naruszenie sprawności organizmu powstało: przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia, w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (postanowienia z dnia 13 stycznia 2017 r., k.23 a.s.).

W opinii z dnia 5 lutego 2017 r. biegła sądowa z zakresu psychologii J. K. wskazała, że analiza badania i dokumentów odwołującego zawartych w aktach sprawy wskazują na upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym. Co prawda liczbowy wynik funkcjonowania poznawczego odpowiada lekkiemu stopniowi upośledzenia umysłowego, to jednak znajduje się na pograniczu z upośledzeniem umiarkowanym: IQ w skali pełnej wynosi zaledwie 57. Ponadto funkcjonowanie społeczne (w tym samoobsługa i samowystarczalność) oraz emocjonalne szacuje się również na poziomie funkcjonowania upośledzenia stopnia umiarkowanego. Z powyższych powodów biegła stwierdziła, że odwołujący jest całkowicie i trwale niezdolny do pracy, a niezdolność ta powstała w dzieciństwie (opinia biegłego psychologa z dnia 5 lutego 2017 r., k. 32-34 a.s.).

Organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 23 lutego 2017 r. złożył zastrzeżenia do opinii biegłego psychologa i wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa z wyłączeniem J. K.. Do pisma dołączono opinię lekarską Członka Komisji Lekarskiej ZUS lek. med. J. S., która wskazała, że nie zgadza się z opinią biegłej, która uznała odwołującego za całkowicie niezdolnego do pracy. W jej ocenie z uwagi na fakt, iż odwołujący ma kolegów, spotyka się z nimi, korzysta z telefonu i komputera, pomaga ojcu w pracy, brak jest podstaw do uznania go za całkowicie niezdolnego do pracy (pismo procesowe 23 lutego 2017 r. wraz z opinią lekarską, k.42-43 a.s.).

Biegła sądowa z zakresu psychiatrii M. L., w opinii z dnia 3 kwietnia 2017 r., rozpoznała u odwołującego upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym. Wskazując na: deficyty intelektualne i emocjonalne, zaburzenia funkcjonowania, uznała odwołującego za całkowicie i trwale niezdolnego do pracy zawodowej, od dzieciństwa (opinia biegłego psychiatry z dnia 3 kwietnia 2017r., k.53-54 a.s.).

Zastrzeżenia do powyższej opinii wniósł organ rentowy. W dołączonej do pisma opinii lekarskiej lek. med. J. S. wskazała, iż osoba upośledzona jest w stanie wykonywać większość prostych prac zarobkowych, a nadto biegła nie wykazała jakie naruszenia sprawności organizmu uniemożliwiłoby podjęcie takich prac. Z tych względów organ rentowy wniósł o powołanie innego biegłego psychiatry (pismo procesowe organu rentowego z dnia 16 maja 2017r. wraz z opinią lekarską, k. 59-60 a.s.).

Postanowieniem podjętym na rozprawie w dniu 28 czerwca 2017 r. Sąd oddalił wnioski organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnych biegłych (postanowienia z dnia 28 czerwca 2017r., k.66 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację ubezpieczeniową oraz dokumentację medyczną zawartą w aktach sądowych oraz aktach rentowych odwołującego, a także w oparciu o dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów psychiatry i psychologa. Zgromadzony materiał dowodowy w postaci dokumentów oraz jego zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie budziła zastrzeżeń, w związku z tym Sąd uznał dokumenty za pełnowartościowy materiał dowodowy. Sąd jako materiał kluczowy dla rozstrzygnięcia sprawy uznał opinie powołanych biegłych sądowych, albowiem dowód ten pozwolił na dokładne określenie zakresu dysfunkcji jakie występują w stanie zdrowia ubezpieczonego. Uzyskane w ten sposób wiadomości specjalne Sąd uwzględnił w całości, ponieważ opinie biegłych wydane zostały w oparciu o obiektywne wyniki badań P. B. (1).

Przy tym Sąd zważył, że wprawdzie organ rentowy w pismach procesowych z dnia 23 lutego 2017r. i 16 maja 2017 r. zgłosił zastrzeżenia do opinii biegłych, to jednak w ocenie Sądu podniesione zarzuty nie były uzasadnione i nie dawały podstaw do powołania w sprawie innych biegłych w/w specjalności. W ocenie Sądu, opinie powołanych biegłych dokładnie diagnozują stan zdrowia odwołującego, a zgłoszone zastrzeżenia przez członka Komisji Lekarskiej ZUS będącego lekarzem o innej specjalności medycznej niż biegła z zakresu psychiatrii stanowiły de facto nieuzasadnioną polemikę z wnioskami wynikającymi z opinii biegłych. Dlatego zastrzeżenia zgłoszone przez organ rentowy nie zasługiwały na uwzględnienie.

W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie P. B. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 19 września 2016 r., znak: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie, wobec wniosku organu rentowego o odrzucenie odwołania od należy wskazać, że w wykonaniu zobowiązania Sądu w piśmie procesowym z dnia 2 stycznia 2017 r. odwołujący wskazał, że zaskarża decyzję ZUS z dnia 19 września 2016 r., znak: (...) i wnosi o jej zmianę lub uchylenie w całości lub w części. Z tych względów Sąd uznał, że nie zachodzą przesłanki odrzucenia odwołania i przystąpił do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Warunki przyznania renty socjalnej określa ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 982). Zgodnie z art. 4 ust. 1 tej ustawy, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W art. 4 ust. 2 ustawy o rencie socjalnej wskazano, że osobie, która spełniła warunki określone w ust. 1, przysługuje renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała, bądź renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

W myśl art. 5 ustawy o rencie socjalnej ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje Lekarz Orzecznik ZUS na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887, dalej: ustawa emerytalna). Zgodnie z dyspozycją art. 12 ust. 1 ustawy emerytalnej niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest natomiast osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy

(stosownie do ust 2). Zgodnie z ust. 3 powołanego przepisu częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Dokonując oceny stanu zdrowia ubezpieczonego, należy mieć także na uwadze, że w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej, o niezdolności do pracy nie decyduje sam fakt występowania schorzeń, lecz ocena, czy i w jakim zakresie wpływają one na utratę zdolności do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2000 roku, sygn. akt II UKN 113/00). Ocena całkowitej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, co do zasady wymaga wiadomości specjalnych. W takiej sytuacji, sąd nie może orzekać wbrew opinii biegłych sądowych. Należy także uwzględnić, że w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy ostatecznie decyduje sąd, gdyż niezdolność do pracy jako przesłanka renty ma tu znaczenie prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2009 r., III UK 30/09, Legalis).

W niniejszej sprawie jedyną kwestią sporną było ustalenie, czy odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy, a także ewentualny okres trwania niezdolności.

Opierając się na opiniach sporządzonych przez powołanych w sprawie biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii Sąd zważył, że u odwołującego stwierdzono upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym. Sąd w tym zakresie oparł się w całości na wiadomościach specjalnych wynikających z treści opinii biegłych ww. specjalności, których opinie nie pozostawiły żadnych wątpliwości, co do dokładnej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2008 r., I UK 91/08, Legalis). Zwłaszcza, że opinia biegłego podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia ją pod tym względem, to szczególne dla tego dowodu kryteria oceny, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00, Legalis). W efekcie specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez Sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Odwołanie się przez Sąd do tych kryteriów oceny stanowi więc wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłego za przekonującą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04, Legalis).

Z tych też względów nie ma uzasadnienia wniosek organu rentowego o powołanie kolejnego biegłego (biegłych) w sytuacji, gdy złożona już opinia jest niekorzystna dla strony. Sąd ma obowiązek dopuszczenia takiego dowodu tylko wówczas, gdy zachodzi tego potrzeba, w szczególności, gdy w sprawie zostały wydane sprzeczne opinie biegłych, przy czym nawet sprzeczność konkluzji opinii biegłych w zakresie zdolności do pracy wydanych w różnym czasie (np. w toczących się kolejno postępowaniach z udziałem tych samych stron) nie powoduje obowiązku sięgania przez sądy po instrumenty wymienione w art. 286 k.p.c. W realiach rozpoznawanej sprawy, biegli logicznie i konsekwentnie wyjaśnili przyjęte w opinii założenia i wnioski, które w sposób szczegółowy uzasadnili. Nie było zatem potrzeby powoływania kolejnych biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii skoro biegli sądowi ww. specjalności w sposób jednoznaczny określili zarówno stopień, jak i okres niezdolności odwołującego do pracy.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołujący z uwagi na aktualny stan zdrowia, wbrew twierdzeniom organu rentowego, spełnia przesłanki wynikającej z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej i ma prawo do świadczenia. Zaznaczenia wymaga, że przesłanki te były już uprzednio spełnione skoro odwołujący miał przyznane prawo do świadczenia do 31 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy, kierując się powyższymi względami uznał zatem odwołanie za zasadne i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał P. B. (1) prawo do renty socjalnej od dnia 1 września 2016 r. na stałe.

Ustalenie terminu, od jakiego Sąd uznał za zasadne przyznać ubezpieczonemu prawo do świadczenia, wynika z art. 15 ustawy o rencie socjalnej w zw. z art. 133 ustawy emerytalnej, w myśl których w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczenia lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż: 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3 ustawy emerytalnej.

W związku z tym, że ubezpieczony w dniu 18 lipca 2016 r. złożył wniosek o rentę socjalną uzasadniałoby to przyznanie prawa do świadczenia od 1 lipca 2016 r. Jednak Sąd miał na uwadze, iż organ rentowy wypłacał odwołującemu rentę socjalną do 31 sierpnia 2016 r. na podstawie decyzji z dnia 13 września 2013 r. Odwołujący otrzymał świadczenie za lipiec i sierpień 2016 r. Zatem uznać należy, iż skoro odwołujący pobierał świadczenie do sierpnia 2016 r., prawo do dalszego świadczenia przysługuje mu od 1 września 2016 r.

SSO Marcin Graczyk

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)